

Hämtat från "Åtgärder mot kemikalieolyckor i sjöar, vattendrag och kustvattenområden : En nordisk handbok" av Björn Looström.

Fenololycka i Göteborgs hamn

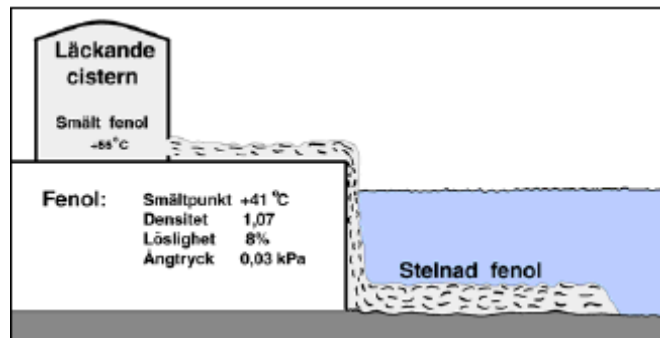
(Olycka nr 11)

1973, 13 januari Göteborgs hamn, Sverige

Fenol (Klass 6) i en cistern; hälsofarligt fast ämne (smältpunkt +55 °C) med från lukt; avger irriterande ångor.

Den 13 januari 1973 sprang en cistern med fenol läck i Göteborgs hamn och 420 kubikmeter 55-gradig smält fenol vällde ut på kajen och ca 340 kubikmeter stelnad fenol hamnade på hamnbassängens botten.

Ca 340 kubikmeter stelnad fenol hamnade på hamnbassängens botten

Räddningspersonal som kom till platsen lyckades snart pumpa upp 70 kubikmeter fenol, som ännu inte hade stelnat, från diken och avloppsledningar. En riskzon inrättades runt den stelnade fenolen på kajområdet med 50 m säkerhetsavstånd. All arbetande personal använde skyddsdräkter och andningsapparater med säkerhetsstryck.

Dykare kunde fastställa att stelnad fenol låg på botten inom ett 25 × 40 m stort område närmast kajen. Under ett par dagars tid togs fenolen upp med gripskopor. Den upptagna fenolen liknade förorenad is och hade formen av stora flak, varav en del var meterstora med ett par dm tjocklek. Ca 1000 kubikmeter fenol och fenolhaltigt slam togs upp och placerades i pråmar. Mängden förorenade fenolblock beräknades till knappt 400 kubikmeter. Fenolblocken avskiljades och smältes sedan ner för att återanvändas. De förorenade muddermassorna placerades på en särskilt iordningsställd betongplatta för naturlig nedbrytning av fenolresterna.

Orsak till olyckan

Cistern som sprang läck.

Erfarenheter från olyckan

Modellförsök i liten skala har visat att smält fenol som kommer ut på vattenytan stelnar till små partiklar som snabbt upplöses. Förklaringen till fenolens beteende i denna olycka kan vara att den stora mängden utflöde medförde att vattenkolumnen mättades av upplöst fenol och att det mesta därmed nådde botten i stelnad form. Miljöundersökningar en tid efter olyckan visade mycket låga kvarvarande fenolhalter och inga effekter på undersökta organismer.

Informationskällor

Göteborgs brandförsvär., **Fenol - en undersökning av utsläppet i Skarvikshamnen, Göteborg den 13 januari 1973**, Göteborgs brandförsvär, Dnr A 65/73, Sverige.

HELCOM Manual on Co-operation in Response to Marine Pollution within the framework of the Convention on the Protection of the Marine Environment of the Baltic Sea Area (Helsinki Convention), Volume 2, 1 December 2002, Baltic Marine Environment Protection Commission (Helsinki Commission), FIN-00160 Helsinki, Finland www.coastguard.se/ra/volume2/start.htm, Annex 3, "Phenol, Maritime Chemical Accident", Engelskt sammandrag